

**Κριτήριο αξιολόγησης
στο μάθημα των Αρχαίων Ελληνικών :**

[Διάρκεια : 3 ώρες]

Στοιχεία του μαθητή :

Όνοματεπώνυμο :

Τμήμα :

Ημερομηνία :

Βαθμολογία : / 100 ή / 20

Διδαγμένο Κείμενο :

Λυσίας : « Ὑπέρ Μαντιθέου », παράγραφοι: 18 - 20

..... **A. ΚΕΙΜΕΝΟ**

[18] Ἐὐνοῦν τοῖνον ἄλλων στρατειῶν καὶ φρουρῶν οὐδεμιᾶς ἀπελείφθην πῶποτε, ἀλλὰ πάντα τὸν χρόνον διατετέλεκα μετὰ τῶν πρώτων μὲν τὰς ἐξόδους ποιούμενος, μετὰ τῶν τελευταίων δὲ ἀναχωρῶν. Καίτοι χρῆ τοὺς φιλοτίμως καὶ κοσμίως πολιτευομένους ἐκ τῶν τοιούτων σκοπεῖν, ἀλλ' οὐκ εἶ τις κομᾶ, διὰ τοῦτο μισεῖν· τὰ μὲν γὰρ τοιαῦτα ἐπιτηδεύματα οὔτε τοὺς ιδιώτας οὔτε τὸ κοινὸν τῆς πόλεως βλάπτει, ἐκ δὲ τῶν κινδυνεύειν ἐθελόντων πρὸς τοὺς πολεμίους ἅπαντες ὑμεῖς ὠφελεῖσθε.

[19] Ὡστε οὐκ ἄξιον ἀπ' ὄψεως, ᾧ βουλή, οὔτε φιλεῖν οὔτε μισεῖν οὐδένα, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων σκοπεῖν· πολλοὶ μὲν γὰρ μικρὸν διαλεγόμενοι καὶ κοσμίως ἀμπεχόμενοι μεγάλων κακῶν αἴτιοι γε-

γόνασιν, ἕτεροι δὲ τῶν τοιούτων ἀμελοῦντες πολλὰ κάγαθὰ ὑμᾶς εἰσιν εἰργασμένοι.

[20] Ἦδη δὲ τινων ἠσθόμην, ᾧ βουλή, καὶ διὰ ταῦτα ἀχθομένων μοι, ὅτι νεώτερος ὢν ἐπεχείρησα λέγειν ἐν τῷ δήμῳ. Ἐγὼ δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἠναγκάσθην ὑπὲρ τῶν ἐμαυτοῦ πραγμάτων δημηγορῆσαι, ἔπειτα μέντοι καὶ ἐμαυτῷ δοκῶ φιλοτιμότερον διατεθῆναι τοῦ δέοντος, ἅμα μὲν τῶν προγόνων ἐνθυμούμενος, ὅτι οὐδὲν πέπαινται τὰ τῆς πόλεως πράττοντες. ”

..... **B. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**

1) Από το κείμενο που σας δίνεται, να μεταφράσετε στο τετράδιό σας το τμήμα: «**Τῶν τοίνυν ἄλλων ... ἐκ τῶν ἔργων σκοπεῖν**».

(Μονάδες 10)

Να γράψετε στο τετράδιό σας τις απαντήσεις των παρακάτω ερωτήσεων:

2) Με ποιο κριτήριο αξιολογεί τον πολίτη ο Μαντίθεος, σύμφωνα με το κείμενο, με ποιο επιχείρημα υποστηρίζει τη θέση του, και ποιο είναι το αντίστοιχο κριτήριο των ιδεολογικών του αντιπάλων;

(Μονάδες 15)

3) «**νεώτερος ὢν ἐπεχείρησα λέγειν ἐν τῷ δήμῳ**»: Ποιον παλαιότερο νόμο υπαινίσσεται ο Μαντίθεος στο χωρίο αυτό, και πόσο ισχυρός ήταν ο νόμος αυτός, στην εποχή του Μαντίθεου;

(Μονάδες 15)

4) Να εντοπίσετε, μέσα στο κείμενο που σας δίνεται, ομόρριζες λέξεις της αρχαίας ελληνικής των ακόλουθων της νέας ελληνικής και να τις γράψετε στο τετράδιό σας : **οφθαλμίατρος , δογματικός , εργαλείο , ρήτορας , θήκη .**

(Μονάδες 10)

5) Τι γνωρίζετε για το αρχαιότερο και τι για το κυριότερο δικαστήριο στην αρχαία Αθήνα;

(Μονάδες 10)

..... Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ

Ίσοκράτης: « Περί τοῦ ζεύγους », §12-13

“ Ἡγοῦμαι δ’ αὐτόν παρ’ ὑμῶν δικαίως ἄν πλείστης συγγνώμης τυγχάνειν. ὑπό γάρ τῶν τριάκοντ’ ἐκπεσόντες ταῖς αὐταῖς ἐκείνῳ συμφοραῖς ἐχρήσασθε. Ἐξ’ ὧν ἐνθυμεῖσθαι χρή, πῶς ἕκαστος ὑμῶν διέκειτο καί τίνα γνώμην εἶχεν καί ποῖον κίνδυνον οὐκ ἄν ὑπέμεινεν ὥστε παύσασθαι μὲν μετοικῶν, κατελθεῖν δ’ εἰς τὴν πατρίδα, τιμωρήσασθαι δέ τοὺς ἐκβαλόντας. Ἐπί τίνα δ’ ἢ πόλιν ἢ φίλον ἢ ξένον οὐκ ἦλθετε δεησόμενοι συγκαταγαγεῖν ὑμᾶς; Τίνος δ’ ἀπέσχεσθε πειρώμενοι κατελθεῖν; Οὐ καταλαβόντες τὸν Πειραιᾶ καὶ τὸν σῆτον τὸν ἐν τῇ χώρᾳ διεφθείρετε καὶ τὴν γῆν ἐτέμνετε καὶ τὰ προάστεια ἐνεπρήσατε καὶ τελευτῶντες τοῖς τείχεσιν προσεβάλατε; ”

Λεξιλόγιο:

ἐκβάλλω: εξορίζω

συγκατάγω: επιστρέφω από την εξορία

..... ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1) Να μεταφραστεί στη νέα ελληνική γλώσσα, το παραπάνω απόσπασμα.

(Μονάδες 20)

2) α) Να γραφούν οι τύποι που ζητούνται των παρακάτω ρημάτων και ρηματικών τύπων, (στη φωνή που αυτοί βρίσκονται):

ἐκπεσόντες: β΄ ενικό πρόσωπο Προστακτικής Αορίστου β΄

ἐγρήσασθε: β΄ ενικό πρόσωπο Προστακτικής Ενεστώτα

ὑπέμεινεν: α΄ πληθυντικό πρόσωπο Οριστικής Μέλλοντα

παύσασθαι: γ΄ ενικό πρόσωπο Ευκτικής του ίδιου χρόνου

ἐκβαλόντας: β΄ πληθ. πρόσωπο Υποτακτικής του ίδιου χρόνου

συγκαταγαγεῖν: γ' ενικό πρόσωπο Οριστικής Παρακειμένου
πειρώμενοι: α' ενικό πρόσωπο Οριστικής Παρατατικού

β) **τίνα:** δοτική πληθυντικού

πατρίδα: δοτική πληθυντικού

τόν σῖτον: ονομαστική πληθυντικού

(Μονάδες 10)

3) α) Να αναγνωριστούν συντακτικώς οι ακόλουθοι τύποι:
συγγνώμης , ἐκείνω , μετοικῶν , δεησόμενοι , τίνος , κατελθεῖν

β) « Ἐξ' ὧν...τούς ἐκβαλόντας »: Να βρεθούν και να χαρακτηριστούν πλήρως (εισαγωγή, συντακτικός ρόλος, εκφορά), οι δευτερεύουσες ονομαστικές προτάσεις της περιόδου.

(Μονάδες 10)

“ Τύχη ἀγαθῆ!!! ”

Ενδεικτικές Απαντήσεις :

Διδαγμένο Κείμενο :

Λυσίας : « Ὑπέρ Μαντιθέου », παράγραφοι: 18 - 20

..... **A. ΚΕΙΜΕΝΟ**

1) “ Από καμιά, λοιπόν, από τις άλλες εκστρατείες και φρουρές δεν υπήρξα μέχρι τώρα απών, αλλά εκστράτευα όλο το χρόνο με τους πρώτους κι αποχωρούσα με τους τελευταίους. Και βέβαια, πρέπει να κρίνει κανείς αυτούς που πολιτεύονται με φιλοτιμία και ευπρέπεια από τέτοιου είδους γενναίες πράξεις, αλλά όχι αν κάποιος έχει μακρά κόμη να τον μισείτε γι’ αυτό. Γιατί τέτοιες βέβαια ενέργειες ούτε τους απλούς πολίτες βλάπτουν, ούτε την πόλη, αλλά όλοι γενικά εσείς ωφελείσθε απ’ αυτούς που θέλουν να πολεμούν εναντίον των εχθρών. Επομένως, δεν αξίζει, κύριοι βουλευτές, ούτε ν’ αγαπάτε, ούτε να μισείτε κανέναν από την εξωτερική του εμφάνιση, αλλά να κρίνετε από τις πράξεις. ”

2) Σύμφωνα με το κείμενο, ο Μαντίθεος θεωρεί πως ένας πολίτης οφείλει να κρίνεται, με αντικειμενικά κι όχι, υποκειμενικά κριτήρια, σχετικά με το εάν ωφελεί ή όχι την πόλη του. Με άλλα λόγια, αξιολογεί τον πολίτη, από το εάν αυτός συνηγορεί υπέρ του κοινού καλού, με ευπρέπεια, φιλοτιμία, αλτρουισμό και φιλοπατρία («Καίτοι χρη... διὰ τοῦτο μισεῖν»). Αυτά θεωρεί εκείνος ως τα πιο βασικά προτερήματα που οφείλει να έχει κανείς, που θέλει να αξιώνεται του τίτλου «Αθηναίος πολίτης».

Αντίστροφα, οι πολιτικοί και ιδεολογικοί του αντίπαλοι υποστηρίζουν πως το πιο σημαντικό είναι να φαίνεται κανείς «κόσμιος», σχετικά με την εξωτερική του εμφάνιση, την οποία πρέπει, μάλιστα, να φροντίζει ιδιαίτερα. Όσοι έχουν μακριά μαλλιά, όπως εκείνος, θεωρούνται φιλοσπαρτιατικών πεποιθήσεων άνθρωποι, άρα πολύ επικίνδυνοι για το δημοκρατικό πολίτευμα της Αθήνας.

Ο ομιλητής, όμως, επισημαίνει πως το πιο σημαντικό για κάποιον είναι να μεριμνά έμπρακτα («εἶναι»), ώστε να αποδεικνύει το ήθος και την αγάπη του για την πατρίδα του κι όχι, φαινομενικά («φαίνεσθαι»), να δείχνει τυπικός πολίτης. Η ουσία κι όχι, η πράξη συνεισφέρουν στο κοινό καλό.

3) Ο Μαντίθεος, στο χωρίο αυτό, υπαινίσσεται ένα παλαιότερο νόμο,

σχετικά με τις υποχρεώσεις των Αθηναίων πολιτών. Σύμφωνα με αυτόν, όλοι ανεξαιρέτως οι πολίτες όφειλαν να γνωρίζουν τα όσα συνέβαιναν στην πόλη τους. Με άλλα λόγια, έπρεπε να λαμβάνουν ενεργό μέρος στις πολύ τακτές συναθροίσεις της εκκλησίας του δήμου, είτε ως ακροατές, είτε κι ως ομιλητές, ανεξάρτητα από την ηλικία, την κοινωνική ή την οικονομική τους θέση.

Ο παλαιότερος αυτός νόμος ήταν πολύ ισχυρός, γιατί όλοι όφειλαν να τον υπακούουν και να τον εφάρμοζαν, ενώ παράλληλα, διασφάλιζε την ευδαιμονία και την ευρυθμία του συνόλου, προστατεύοντας, έτσι, το δημοκρατικό πολίτευμα.

4) οφθαλμίατρος : ὄψευω

δογματικός : δοκῶ

εργαλείο : εἰργασμένοι

ρήτορας : λέγειν

θήκη : διατεθῆναι

5) βλέπε σχολικό βιβλίο, σελ.: 17, « Το αρχαιότερο δικαστήριο ... η ψηφοφορία ήταν μυστική. »

..... **Γ. ΑΙΙΔΑΚΤΟ**

Ἰσοκράτης: « Περί τοῦ ζεύγους », §12-13

1) “ Πιστεύω, λοιπόν, ότι αυτός δίκαια θα μπορούσε να συγχωρεθεί από εσάς γιατί, όταν εξοριστήκατε από τους τριάκοντα τυράννους, αντιμετώπισατε τις ίδιες συμφορές με εκείνον. Από τα παραπάνω πρέπει να θυμηθείτε πώς συμπεριφερόταν ο καθένας από εσάς και τι αποψη είχε και ποιον κίνδυνο δε θα υπέμεινε, ώστε να πάψει από τη μια να ζει σε ξένο μέρος, να επιστρέψει από την άλλη στην πατρίδα, και να εκδικηθεί αυτούς που τον εξόρισαν. Σε ποια πόλη ή φίλο ή ξένο δεν πήγατε για να (τον) παρακαλέσετε να σας επαναφέρει από την εξορία; Τι αποφύγατε προσπαθώντας να επιστρέψετε; Αφού καταλάβατε τον Πειραιά, δεν καταστρέψατε και το σιτάρι στην περιοχή και δεν καταστρέψατε επίσης τη γη και δεν πυρπολήσατε τα προάστια και στο τέλος δεν επιτεθήκατε στα τείχη; ”

2. α) ἔκπεσε, χρῶ, ὑπομενοῦμεν, παύσαιτο
ἐκβάλητε, συγκατήχε, ἐπειρώμην

β) τίσιν, πατρίσιν, τά σῖτα

3. α) **συγγνώμης:** αντικείμενο στο απαρέμφατο «τυγχάνειν».

ἐκείνω: δοτική αντικειμενική στο «αὐταῖς».

μετοικῶν: κατηγορηματική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο του
απαρεμφάτου: «παύσασθαι» (εννοείται: οὗτος).

δεησόμενοι: τελική μετοχή, συνημμένη στο υποκ. του ρήματος
«ὕμεῖς» που εννοείται.

τίνος: αντικείμενο στο ρήμα «ἀπέχεσθε».

κατελθεῖν: τελ. απαρέμφατο, αντικείμενο στη μετοχή «πειρώ-
μενοι», υποκείμενο απαρεμφάτου ενν. ὕμεῖς (σχέση
ταυτοπροσωπίας).

β) « πῶς...διέκειτο »/ « τίνα...εἶχεν »/ « ποῖον...ἄν ὑπέμεινεν »:

Δευτερεύουσες ονοματικές πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις, που
συνδέονται παρατακτικά μεταξύ τους, μερικής αγνοίας. Λειτουργούν
ως αντικείμενα στο απαρέμφατο «ἐνθυμεῖσθαι» της κύριας. Οι δύο
πρώτες εκφέρονται με Οριστική (διέκειτο/εἶχεν), γιατί δηλώνουν το
πραγματικό, ενώ η τρίτη εκφέρεται με δυνητική Οριστική (οὐκ ἄν
ὑπέμεινεν), γιατί δηλώνει το δυνατό στο παρελθόν.

Επιμέλεια : Ρέλλια Αικατερίνη - Μαρία